

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın, *Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Vedat Işıkhan* tarafından Anayasanın 98 ve İç Tüzüğü'nün 96. ve 99. Maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Öznur Bartin

Hakkâri Milletvekili

Hakkâri'nin Çukurca kara yolunda bulunan bir maden ocağında meydana gelen ve 35 yaşındaki Agit Ayaş'ın yaşamını yitirdiği iş cinayeti sonrasında geride kalan eşi ile iki çocuğunun ağır ekonomik ve sosyal koşullar altında yaşam mücadelesi vermek zorunda kalması, münferit bir aile dramının ötesinde; bölge kentlerinde derinleşen bölgesel eşitsizlikler, eğitimde fırsat adaletsizliği, işçi sağlığı ve iş güvenliği alanındaki yapısal sorunlar ile sosyal koruma mekanizmalarındaki yetersizliklerin kesiştiği çok boyutlu bir kamusal soruna işaret etmektedir.

Babalarını bir iş cinayetinde kaybeden çocukların, yağışlı havalarda çamura dönüşen yolları aşarak eğitime erişmeye çalışması; coğrafi dezavantajların ve altyapı ihmallerinin çocukların en temel haklarına doğrudan etki ettiğini göstermektedir. Eğitim hakkı, yalnızca okul binalarının varlığıyla sınırlı olmayıp; öğrencilerin güvenli, sürekli ve insan onuruna yakışır koşullarda eğitime erişimini sağlayacak kamusal altyapının oluşturulmasını da zorunlu kılmaktadır. Bölge kentlerinde kırsal yerleşimlerde süregelen ulaşım ve altyapı eksiklikleri, özellikle yoksulluk riski altındaki emekçi ailelerin çocukları açısından eğitimden kopuş riskini büyütmektedir.

Hakkâri ve benzeri bölge kentlerinde gözlemlenen sosyoekonomik tablo; yüksek işsizlik, güvencesiz istihdam ve yaygın gelir kırılganlığı ile karakterizedir. Bu yapısal eşitsizlikler zemininde gerçekleşen bir iş cinayeti, hane düzeyinde ani ve derin bir yoksullaşmaya yol açmakta; ebeveyn kaybı yaşayan çocukların eğitim, sağlık ve gelişim haklarını doğrudan tehdit etmektedir. Bu durum, kuşaklar arası yoksulluğun yeniden üretildiği bir döngüyü beslemekte; hak temelli ve kamucu sosyal politika araçlarının güçlendirilmesini zorunlu kılmaktadır.

Madencilik sektörü gibi yüksek riskli iş kollarında meydana gelen iş cinayetleri, işçi sağlığı ve iş güvenliği denetimlerinin etkinliği ile kamu otoritelerinin önleyici sorumluluğunu doğrudan gündeme getirmektedir. İş cinayetlerinin önlenmesi, yalnızca teknik bir çalışma yaşamı meselesi değil; emekçilerin yaşam hakkını, aile bütünlüğünü ve çocukların geleceğini ilgilendiren temel bir kamusal sorumluluktur. İş cinayeti sonucu geride kalan aile bireylerinin korunması ve desteklenmesi ise sosyal devlet ilkesinin somut bir gereğidir.

Anayasa'nın 2'nci maddesinde tanımlanan sosyal hukuk devleti ilkesi ile 42'nci maddede güvence altına alınan eğitim hakkı; devletin çocukların eğitime fiilî ve eşit koşullarda erişimini sağlama yönünde pozitif yükümlülükler üstlendiğini açıkça ortaya koymaktadır. Türkiye'nin taraf olduğu Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme ile Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Uluslararası Sözleşmesi de ebeveyn kaybı yaşayan ve yoksulluk riski altındaki çocukların özel olarak korunmasını ve desteklenmesini bağlayıcı bir yükümlülük haline getirmektedir.

Bu çerçevede Agit Ayaş'ın ailesinin yaşadığı durum; yalnızca acil sosyal destek ihtiyacını değil, aynı zamanda bölge kentlerinde eğitim altyapısının güçlendirilmesini, kırsal ulaşım koşullarının iyileştirilmesini, işçi sağlığı ve iş güvenliği denetimlerinin etkinleştirilmesini ve ebeveyn kaybı yaşayan çocuklara yönelik bütüncül sosyal politika mekanizmalarının geliştirilmesini zorunlu kılmaktadır.

Yaşanan iş cinayeti, bölgesel eşitsizliklerin eğitim ve ekonomik kırılganlıklarla birleştiğinde çocukların temel haklara erişimini ciddi biçimde zayıflatmış göstermekte; ilgili kamu kurumlarının koordineli, şeffaf ve hesap verebilir politikalarla derhal harekete geçmesini gerektirmektedir. Bu nedenle, söz konusu vakaya ilişkin somut idari işlemlerin ve bölge kentlerinde yapısal sorunların giderilmesine yönelik politika ve uygulamaların açıklığa kavuşturulması amacıyla ilgili bakanlıkların gerekli girişimlerde bulunması elzemdir.

Bu bağlamda;

1. Agit Ayaş'ın yaşamını yitirdiği maden işletmesinde işçi sağlığı ve iş güvenliği denetimleri hangi sıklıkta yapılmıştır ve bu denetimlerde hangi bulgulara ulaşılmıştır?
2. Söz konusu iş cinayetine ilişkin yürütülen idari inceleme ve soruşturmanın mevcut durumu nedir?
3. Madencilik gibi yüksek riskli sektörlerde iş cinayetlerinin önlenmesine yönelik denetim ve yaptırım mekanizmalarının güçlendirilmesi için yeni bir düzenleme planlanmakta mıdır?
4. İş cinayeti sonucu ebeveyn kaybı yaşayan ailelere yönelik sosyal güvenlik ve tazminat süreçlerinin hızlandırılması için hangi tedbirler alınmaktadır? Bu kapsamda Agit Ayaş'ın geride bıraktığı ailesinin sosyal güvenlik hakları ve tazminat süreçleri hangi aşamada ve söz konusu ailenin maddî ve sosyal açıdan desteklenmesi için özel bir işlem tesis edilmiş midir?